Skolinspektionen

Huvudman

Tomelilla kommun
kommun@tomelilla.se

Beslut

Datum 2024–10–14
Dnr 2024:4633

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Kastanjeskolan i Tomelilla kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tomelilla kommun att senast den **fredag den 14 februari 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra studietid, extra anpassningar och särskilt stöd samt beslut om betyg och dokumentation i betygskatalog. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Tomelilla kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Tomelilla kommun ska vidta följande åtgärder

Extra studietid

1. Se till att alla elever erbjuds att frivilligt delta i undervisningen i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen (10 kap. 5 a § skollagen).

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Se till att de elever som av lärare har identifierats vara i behov av extra anpassningar ges sådant stöd inom ramen för den ordinarie undervisningen. Rektorn ska under perioden den 15 oktober 2024 till den 7 februari 2025 dokumentera vilka elever som har bedömts vara i behov av extra anpassningar, vilka deras behov av extra anpassningar är samt vilka anpassningar de har fått. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 5 § skollagen).

2. Se till att rektorn, eller den rektorn har delegerat det till, startar en utredning för varje elev som är placerad i den särskilda undervisningsgruppen. Rektorn ska dokumentera vilka datum utredning har startat för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).

3. Se till att samtliga elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp har beslut om åtgärdsprogram med stöd i en utredning som visar att eleven har behov av särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp och beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. (3 kap. 9 § och 3 kap. 11 § skollagen)

4. Se till att elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp även tillhör en ordinarie undervisningsgrupp som de har möjlighet att, helt eller delvis, gå tillbaka till. (3 kap. 9 § och 3 kap. 11 § skollagen)

5. Se till att det av samtliga åtgärdsprogram framgår när åtgärdsprogrammet ska följas upp och vem som är ansvarig för uppföljningen. Inkom med samtliga åtgärdsprogram som upprättats under perioden den 15 oktober 2024 till den 7 februari 2025 (3 kap. 9 § skollagen).

Beslut om betyg och betygskatalog

1. Se till att beslut om betyg, när undervisningen bedrivs av en eller flera lärare som inte är legitimerade, fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. Det ovansagda gäller inte om kompletterande bestämmelser i skolförordningen är tillämpliga (3 kap. 16 § skollagen och 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen [2011:185]).
2. Se till att beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg ska datera uppgiften om betyg i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt (6 kap. 10 § skolförordningen samt 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [2011:123]).

3. Se till att det av betygskatalogen framgår ifall ett betyg har beslutats efter prövning, om ett betyg har rättats eller ändrats samt när detta har gjorts. Såväl det gamla som det nya betyget ska framgå och den eller de som har beslutat om nytt betyg efter prövning, rättelse eller ändring ska datera och signera uppgiften i betygskatalogen (9 och 15 §§ Skolverkets föreskrifter om betygskatalog).
4. Se till att siffran 2 endast används i följande fall: I årskurserna 7–9 i grundskolan ska siffran 2 anges i ämnesblocken samhällsorienterande ämnen och naturorienterande ämnen. Siffran 2 ska även anges i det av ämnena svenska eller svenska som andraspråk som eleven inte läst samt i ämnena moderna språk, modersmål och teckenspråk när eleven inte läst dessa ämnen (10 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog).
5. Se till att det av betygskatalogen framgår om ett ämne har avslutats (6 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser arbetet gällande att anmäla behov av särskilt stöd samt särskilt beaktande av nationella prov.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:4633) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Kastanjeskolan i Tomelilla kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Kastanjeskolan följer gällande bestämmelser om extra studietid, extra anpassningar och särskilt stöd, beslut om betyg och dokumentation i betygskatalog samt särskilt beaktande av nationella prov.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt verksamhetsbesök och dokumentstudier mellan den 3 september 2024 och 4 september 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat åtgärdsprogram

och betygskatalog. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever, lärare och elevhälsans personal uppger i intervjuer att de inte känner till att det erbjuds någon extra studietid. Det finns heller inte någon tid för detta angivet på schemat. Lärare säger att det på schemat numera finns två mentorstider. Den ena tiden, på 50 minuter, ska enligt lärare ägnas åt att alla elever individuellt tränar matematik, svenska och engelska på den digitala plattformen. Rektorn uppger att de har utökat mentorstiden det här läsåret till att även inkludera extra studietid på torsdagar om 50 minuter där eleverna kan jobba med olika saker.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår att elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Kastanjeskolan inte uppfyller författningarnas krav avseende extra studietid. Utredningen visar att

eleverna inte erbjuds extra studietid i tillräcklig omfattning och att varken elever, lärare eller elevhälsans personal känner till den extra studietiden.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Flera lärare uppger att det är svårt att hinna med när många elever i en klass har behov av extra anpassningar och att de inte hinner med att ge extra anpassningar utifrån elevernas behov. Det kan till exempel vara att eleverna behöver en extra genomgång och förklaring av vad de ska göra för att komma i gång med uppgifter. Lärare säger att det är många elever som behöver extra anpassningar så de försöker ge generella anpassningar och individuella efter behov. En lärare säger att det är svårare att hinna med alla elever sedan klasserna blivit större. En annan lärare säger att hen även saknar material för att differentiera undervisningen i olika nivåer. En annan lärare säger att individuell igångsättning är svårt när de har många elever som har det behovet.

Elevhälsans personal säger att det finns elever som inte får de extra anpassningar som de behöver. Elevhälsans personal ger dock exempel på extra anpassningar som lärarna ger både på individ- och på gruppnivå. Rektorn uppger att hen inte vet om alla elever får de extra anpassningar de behöver. Rektorn säger att de behöver påminna mycket om extra anpassningar och att de framöver även ska utvärdera anpassningarna.

Anmäla behov av särskilt stöd

Lärare uppger att de anmäler elever när de ser att en elev har behov av hjälp och att de kan göra en anmälan till elevhälsoteamet, där även rektorn sitter med. De bokar en tid på ett möte som hålls en gång i veckan. En lärare berättar vidare att det första som görs är att pröva fler extra anpassningar och fungerar inte de så gör de en anmälan om utredning av behov av särskilt stöd. Elevhälsans personal uppger att lärare vet hur de ska göra en anmälan och att de anmäler. Det finns en rutin att det en gång i veckan finns möjlighet för lärare att boka tid med elevhälsan för att diskutera elever i behov av stöd. På den avtalade tiden diskuterar lärare och elevhälsans personal vilka extra anpassningar som redan gjorts, om fler extra anpassningar ska prövas eller om en anmälan ska göras. Om de på mötet kommer fram till att extra anpassningar inte är tillräckligt skrivs en anmälan på sittande möte. Elevhälsans personal säger att anmälningarna når rektorn i samband med elevhälsans möte en gång i veckan. Rektorn bekräftar lärarnas och personal från elevhälsans uppgifter om hur en anmälan går till via elevhälsoteamets möten en gång i veckan.

Utreda behov av särskilt stöd

Elevhälsans personal uppger att efter anmälan görs en kartläggning och en utredning om elevens behov av särskilt stöd. Elevhälsans personal säger att de startar en utredning så fort de kan. Det finns en lista med elever som är anmälda och där utredning ska startas. Lärare uppger att de inte vet om det alltid startas en utredning. Lärare säger att specialpedagogen skickar frågor till alla undervisande lärare för en pedagogisk kartläggning. I vissa fall får de sedan återkoppling. Rektorn svarar att hen inte vet om det startats en utredning för alla elever. Vad gäller utredningar för de elever som går i en liten klass framgår av nedanstående att flera av de eleverna har konstaterats vara i behov av särskilt stöd men att det saknas utredningar om särskilt stöd.

Särskild undervisningsgrupp

Lärare uppger vidare att det finns en liten klass i årskurs 9 med elva elever som alla har stort stödbehov. Elevhälsans personal bekräftar att det finns en liten klass i årskurs 9 med elva elever där alla borde ha åtgärdsprogram. Elevhälsans personal säger att alla elever i klassen finns med på deras lista över anmälda elever som väntar på utredning. Elevhälsans personal säger vidare att det kan vara så att eleverna borde haft ett åtgärdsprogram sedan årskurs 7 men att de inte fått det. Elevhälsans personal berättar att skolan gjort insatser för eleverna men att det saknas dokumentation. På fråga från Skolinspektionen har huvudmannen uppgett att alla eleverna i den lilla klassen behöver en utredning om särskilt stöd samt åtgärdsprogram eftersom de åtgärder som finns för eleverna behöver dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Vidare framgår av huvudmannens svar att det saknas utredningar och beslut om åtgärdsprogram för flera av eleverna.

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Elevhälsans personal säger att det ytterst är rektorn som ansvarar för att ge eleverna de åtgärder som står i åtgärdsprogrammet och att det ofta är speciallärare eller lärare som utför stödet. Undervisande lärare får information om och tillgång till elevens åtgärdsprogram via skolans lärplattform och de personer som berörs informeras. Elevhälsan säger att de inte har någon rutin för det men att lärare signalerar till elevhälsoteamet om det särskilda stödet inte fungerar. Elevhälsans personal säger vidare att det inte finns någon rutin för att undersöka om stödet ger resultat men att de diskuterar stödet, vad som fungerar och inte, med speciallärare på elevhälsans möten. På fråga från Skolinspektionen om särskilt stöd ges i enlighet med en elevs beslutade åtgärdsprogram svarar elevhälsans personal att de pusslar och försöker få det så bra som möjligt men att stödet inte alltid är utifrån elevens behov. Rektorn bekräftar uppgifterna om att det är undervisande lärare eller specialläraren som ansvarar för att eleverna får sitt särskilda stöd och säger att hen inte har fått några signaler

om att det finns elever som inte får de åtgärder som står i åtgärdsprogrammet.

Lärare, elevhälsans personal och rektorn uppger att det är rektorn som fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram och som även fattar beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång. Vidare berättar elevhälsans personal att elev och vårdnadshavare informeras om åtgärdsprogrammet och hur man överklagar via telefon, via skolans lärplattform eller vid ett fysiskt möte. Skolinspektionen har tagit del av flera åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammen framgår när beslut om åtgärdsprogram fattats, om eleven och elevens vårdnadshavare medverkat och tagit del av beslutet, överklagandehänvisning, elevens behov av särskilt stöd samt hur det ska tillgodoses och vem som är ansvarig för åtgärderna. Det framgår även datum och ansvarig för utvärdering av åtgärderna. I samtliga åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av saknas dock uppgift om uppföljningsdatum samt vem som ansvarar för uppföljningen. Lärare och elevhälsans personal uppger att det är mentorn som i samband med utvecklingssamtal ska se till att åtgärderna följs upp men att alla mentorer inte gör det. Rektorn säger att en del lärare följer upp åtgärderna men säger också att de kan bli bättre med dokumentation av uppföljning av åtgärder. Av ovanstående framgår även att eleverna som går i den lilla klassen saknar åtgärdsprogram trots att de bedöms vara i behov av särskilt stöd.

Rättslig reglering

Extra anpassningar

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Anmäla och starta utredning om särskilt stöd

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som

minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Särskild undervisningsgrupp

Av 3 kap. 8 § skollagen framgår att särskilt stöd får ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning.

Av 3 kap 11 § skollagen framgår att om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till.

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att för en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

Av 3 kap 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med extra anpassningar på Kastanjeskolan. Skolinspektionens utredning visar att det finns elever som är i behov av extra anpassningar som inte får sådant stöd. Lärare uppger att de inte hinner ge alla elever de extra anpassningar som de är i behov av, vilket bekräftas av elevhälsan.

Särskild undervisningsgrupp samt utreda behov om särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med att starta utredningar för elever som kan vara i behov av särskilt stöd på Kastanjeskolan samt att fatta beslut om särskild undervisningsgrupp. Det framgår av Skolinspektionens utredning att det finns elever med stora stödbehov som placerats i en liten klass. Dessa elever saknar både utredningar och åtgärdsprogram. Skolinspektionen gör bedömningen att denna klass, i vilken enbart elever med särskilda behov är placerade, är att betrakta som en särskild undervisningsgrupp enligt skollagen. Eleverna undervisas i liten grupp på heltid och är i behov av särskilt stöd. För dessa elever har rektorn varken fattat beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att eleverna ska få undervisning i särskild undervisningsgrupp. Rektorn måste organisera sin verksamhet så att alla elever, som idag återfinns inom klassen för elever med särskilda behov, utöver en placering i särskild undervisningsgrupp också är placerade i en ordinarie klass. Vidare ska rektorn ansvara för utredning om eventuella behov av särskilt stöd och, i de fall när det finns särskilda skäl att ge stöd utanför den ordinarie gruppen, fatta beslut om placering i särskild undervisningsgrupp där det framgår att beslutet kan överklagas. Den särskilda undervisningsgruppens verksamhet ska utformas så att eleven får sina stödbehov tillgodosedda och så att beslutet om placeringen regelmässigt omprövas med syfte att eleven ska återvända till ordinarie klass.

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Skolinspektionen bedömer vidare att Kastanjeskolan inte lever upp till författningarnas krav när det gäller att följa upp åtgärdsprogram samt att utarbeta åtgärdsprogram. Skolinspektionens utredning visar att det i samtliga åtgärdsprogram saknas uppgift om vem som ansvarar för att följa upp åtgärderna i åtgärdsprogram och när det ska ske. I intervjuer framkommer också att uppföljning av åtgärder ska göras av mentorerna men att det inte alltid sker. Vidare framgår att det inte har utarbetats åtgärdsprogram för alla eleverna i den lilla klassen trots att de bedöms vara i behov av särskilt stöd. I övrigt framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Anmäla behov om särskilt stöd

Vad gäller skyldigheten för lärare att anmäla till rektorn när elevers behov av särskilt stöd behöver utredas framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslut om betyg och betygskatalog

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare säger att det brister avseende hur betygssättningen ska gå till om undervisande lärare inte är legitimerad. En olegitimerad lärare säger att läraren vänt sig till skolledningen och frågat hur betygssättningen skulle gå till och blivit tillsagd att bara skriva på. Flera lärare uppger att det finns en rutin som säger att om en lärare inte är legitimerad ska den läraren signera betygskatalogen med någon annan som är legitimerad. Lärare säger att det vid ett par tillfällen haft kollegor som frågat direkt om de kan signera med dem, men det är inget som kommit ”uppifrån”. Av betygskatalogen framgår att lärare som saknar lärarlegitimation ensamma skrivit under betygskatalogen i ämnena biologi, teknik, fysik, kemi och samhällskunskap, religion, historia och geografi.

Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av en kopia av betygskatalogen avseende vårterminen 2024. Betygskatalogen förs på papper och består av en sammanställning per klass med en tabell där elevernas namn och personnummer samt elevernas samtliga betyg framgår. Därtill finns även en kolumn benämnd anmärkning. Över tabellen finns information om vilken klass och termin betygskatalogen avser och under tabellen finns information om huvudman, skolenheten, skolenhetskod och lägeskommun samt rad för klassföreståndares alternativt rektorns underskrift. Det framgår att betygsdatum är den 18 juni 2024. Jämte vissa betyg i hem- och konsumentkunskap i betygskatalogen för årskurs 8 anges en asterisk. Det framgår av dessa betygskataloger att asterisk innebär att ämnet har avslutats. Jämte samtliga betyg i hem- och konsumentkunskap och teknik i betygskatalogen för årskurs 9 anges en asterisk. Av dessa betygskataloger framgår inte vad asterisk innebär.

Skolinspektionen har i samband med tillsynsbesöket tagit del av betygskatalog i original för vårterminen 2024 och därtill hörande dokumentation. Betygskatalogen ser i sitt utförande ut som den kopia som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynen (se ovan). Nedanför tabellen har betygsättande lärare klass- och ämnesvis signerat betygen med sina initialer. På vissa blad saknas signaturer i ämnena teknik, slöjd och

modersmål. I kolumnen benämnd anmärkning finns på något blad betyg skrivna för hand utan vidare information om vad som avses. I betygskatalogen för årskurs 9 anges vid ämnet hem- och konsumentkunskap och ämnet teknik siffran 2. Det framgår av dessa betygskataloger att siffran 2 innebär att ämnet ej ingår i elevens utbildning. För två elever anges betyg i ämnet teknik.

På ett separat blad finns en översikt över vilka lärare som är betygssättande i respektive ämne med deras namnunderskrifter samt klassföreståndares namnteckning. För lärare i modersmål anges på vissa blad ”se separat betygskatalog” på raden för lärares namnteckning. Vidare finns på bladet information om klass, skolenhet, kommun samt uppgifter om terminsbetyg alternativt slutbetyg. Bladet är daterat den 10 juni 2024.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 14 § skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av 3 kap. 16 § skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. I 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen finns kompletterande bestämmelser om vem som ska besluta om betyg.

Av 3 kap. 19 § skollagen framgår att ett betyg som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av ett skrivfel eller liknande förbiseende får rättas av rektorn. Innan rättelse görs ska rektorn ge eleven och elevens vårdnadshavare tillfälle att yttra sig, om det inte är obehövligt. Vid rättelse ska ett nytt skriftligt betyg utfärdas och den oriktiga betygshandlingen om möjligt förstöras.

Av 3 kap. 20 § skollagen framgår att finner den eller de som har fattat ett beslut om betyg att beslutet är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska denne eller dessa ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt. En sådan ändring får inte innebära att betyget sänks. Ändring ska göras av rektorn om 1. den som har fattat det ursprungliga beslutet inte längre är anställd av huvudmannen eller är förhindrad på grund av något annat liknande skäl, 2. det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och någon eller några av dem inte längre är anställda av huvudmannen eller är förhindrade på grund av något annat liknande skäl, eller 3. det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och dessa inte kan enas.

Enligt 6 kap. 10 § skolförordningen ska beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Med beslut om betyg avses beslut att 1. sätta betyg, och 2. inte sätta betyg när underlag för bedömning av en elevs kunskaper saknas på grund av elevens frånvaro. Det ska framgå om ett betyg har satts innan eller efter det att ett ämne har avslutats. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs.

Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) ska betygskatalogen utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas (3 §). Skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg (4 §). Betygskatalogen ska föras löpande. Betygskatalogen får föras på papper eller elektroniskt (5 §). I grundskolan, ska beslut om betyg föras in i betygskatalogen dels i slutet av varje termin då betyg ska beslutas, dels i anslutning till att ett ämne har avslutats. Det ska framgå av betygskatalogen om ett ämne har avslutats. (6 §). Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt (7 §). En betygskatalog ska innehålla 1. Skolverkets skolenhetskod, 2. skolform, 3. namn på huvudman, skolenhet och den kommun där skolenheten är belägen, 4. namn på eleven och elevens personnummer eller motsvarande, 5. namn och titel på den eller de som har beslutat om betyg, 6. namn på klass eller motsvarande (8 §). En betygskatalog i grundskolan ska innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne. Ett betyg efter prövning ska framgå av betygskatalogen. Om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Beslut om att inte sätta betyg ska enligt 6 kap. 19 § skolförordningen i grundskolan markeras med ett horisontellt streck (9 §). I årskurserna 7–9 i grundskolan ska siffran 2 anges i ämnesblocken samhällsorienterande ämnen och naturorienterande ämnen. Siffran 2 ska även anges i det av ämnena svenska eller svenska som andraspråk som eleven inte läst samt i ämnena moderna språk (skolans val eller språkval), modersmål och teckenspråk när eleven inte läst dessa ämnen (10§). Siffran 3 ska anges när ett ämne inte lästs på grund av anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § skollagen eller anpassad timplan enligt 3 kap. 12 h § skollagen (11 §). Bestämmelser om rättelse av betyg och om ändring av uppenbart oriktiga betyg finns i 3 kap. 19–20 §§ skollagen. Rättelser och ändringar ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras på samma sätt som anges i 7 §. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad (15 §).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Kastanejskolan inte lever upp till författningarnas krav när det gäller beslut om betyg och dokumentation i betygskatalog. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att lärare som saknar legitimation ensamma beslutar om betyg och signerar betygskatalogen. Av utredningen framgår visserligen att det finns en rutin som säger att olegitimerade lärare ska sätta betyg tillsammans med en legitimerad lärare men av intervjuer framgår att rutinen inte alltid följs. Vidare visar utredningen att lärare som saknar legitimation ensam signerar betyg i betygskatalogen. Utredningen visar att en olegitimerad lärare ensam har signerat betyg i ämnena biologi, fysik, geografi, historia, kemi, religion, samhällskunskap och teknik.

Skolinspektionens utredning visar att det inte finns egenhändiga signaturer vid varje elevs betyg. Att betygsättande lärare signerat med en signatur för samtliga elever i undervisningsgruppen är inte tillräckligt. Eftersom varje betyg är ett beslut ska det vid varje betyg finnas en signatur med datering. Vidare visar utredningen att det på vissa blad helt saknas signaturer vid ämnena modersmål, teknik och slöjd. Av utredningen framgår att lärarna har signerat betygskatalogen på ett separat blad. Eftersom lärarnas signaturer finns på ett separat blad föreligger risk för att bladet med elevernas betyg kan bytas ut eller ändras utan att bladet med betygsättande lärares signatur ändras. Vidare förekommer en felaktig användning av siffran 2 vid ämnena teknik och hem- och konsumentkunskap i årskurs 9. Vidare visar utredningen att det inte alltid framgår om ett ämne har avslutats. Jämte samtliga betyg i hem- och konsumentkunskap och teknik i betygskatalogen för årskurs 9 anges en asterisk. Av dessa betygskataloger framgår dock inte vad asterisk innebär. Vidare visar utredningen att betyg ersatts utan notering om orsaken. Nya betyg har lagts till i kolumnen för anmärkning. Det framgår inte av betygskatalogen vilket ämne det rör sig om och om det rör sig om en rättelse eller en ändring. Dessa tillägg är ej heller signerade och daterade.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Tomelilla kommuns verksamhet vid Kastanjeskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller extra studietid, extra anpassningar och särskilt stöd, med undantag när det gäller att anmäla behov av särskilt stöd, och beslut om betyg samt dokumentation i betygskatalog. Det finns därför skäl att förelägga Tomelilla kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Särskilt beaktande av nationella prov

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Enligt nationell statistik för läsåret 2022/2023 avseende elevernas betyg i relation till resultatet på det nationella provet framgår bland annat följande. I matematik, fick 31,9 procent av eleverna ett högre betyg än resultatet på det nationella provet. I svenska var motsvarande resultat 50,6 procent och i religion fick 41,1 procent av flickorna högre betyg än resultatet på det nationella provet.

Av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av från huvudmannen över elevernas betyg och resultat på de nationella proven vårterminen 2024 framgår att det finns flera elever som fått ett högre betyg än det nationella provresultat i svenska, historia, matematik och kemi.

Flera lärare uppger att de särskilt beaktar resultaten på de nationella proven vid betygssättningen. De säger också att de tror att alla lärare gör det, medan någon lärare säger att de inte kan svara på det. Lärarna ger vissa förklaringar till avvikelserna mellan betygen och det nationella provresultatet. Det handlar exempelvis om att om det inte gått bra för elever på det nationella provet får de göra andra liknande uppgifter. En annan förklaring till avvikelser är att vissa anpassningar och differentiering på provuppgifter inte kan göras på nationella prov men att eleverna klarar uppgifterna på proven i den ordinarie undervisningen. En annan lärare säger att hen kan se vad eleverna presterar på genomgångar, att det går framåt och tar hänsyn till det vid betygssättningen. En lärare säger att hen i ämnet matematik använder sig av resultat från andra prov och att de hämtar uppgifter från gamla nationella prov som eleverna gör.

Rättslig reglering

Av 10 kap. 20 a § skollagen framgår att vid betygssättning i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Tomelilla kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller att särskilt beakta resultat på nationella prov vid betygssättningen. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Jenny Fahlman

Beslutsfattare
Signerat av: Jenny Fahlman

X Christina Aro Östgren

Föredragande
Signerat av: Christina Aro Östgren

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Hilda Sjöberg och Anna Ponnert medverkat.